

Salacgrīvas novadā gaidāma dubultjubileja

Salacgrīvas novads lepojas ar saviem festivāliem, kas izskanējuši pat ārpus Latvijas robežām. Tomēr nākamais gads būs vēl bagātīgāks ar svētkiem. Un ne tādēļ vien, ka vēstures kalendārs rāda Latvijas simtgadi, bet arī tālab, ka pašas Salacgrīvas dzimšanas dienas tortē būs jānopūš jau 90 svecīšu. 1928. gadā 11. februārī tai piešķīra pilsētas tiesības. Salacgrīvas novada domes priekšsēdētājs Dagnis Straubergs secina – valsts jubileja, visticamāk, aizēnos pilsētas, bet salacgrīvieši pratišot nosvinēt arī savas vietas gadskārtu. Lai gan – pārāk daudz svētku mazinot to garšu...

Aicināts nosaukt Salacgrīvas vērtību galveno trijnieku, D. Straubergs kā pirmo nosauc cilvēkus. Nākamās ir jūra, kas ir devēja gan emocionālā, gan mantiskā ziņā, un dabas vērtības. Citādāk jau cilvēki pirms gadu simteņiem nebūtu izvēlējušies te apmesties. Paša priekšsēdētāja biogrāfijā Salacgrīva ierakstīta jau gadsimta ceturksni. – *Pēc dzīves iekšzēmē nevarēju pierast pie trokšņa, ko Salacgrīvā sacel jūra un vējš, – atzīst pašvaldības vadītājs. D. Straubergs pieņēmis Salacgrīvas nemieru un pašam šķietot, ka vietējie pieņēmuši arī viņu. – Esmu salacgrīvietis. Te mani dēli izauguši, te pavadīts dzīves darbīgākais laiks. Runā gan, ka Salacgrīvā ātri par savējo kļūt nevar. – Tas ir normāli, zvejnieki krastā nāk smagos zābakos, nevis lēkā kā klauni. Jūra viņus veidojusi pašpietiekamus un pašapziņīgus, vārdu sakot, grūntīgus un atbildīgus.*

Tā pašapziņīgi tiek domāts arī par Latvijas jubilejas svinēšanu novadā. – *Manuprāt, valsts simtgade ir vērtība, un katram "štruntam" to nevajag karināt klāt. Un nevajag pašvaldībai tālab organizēt kādus pompozus svētkus, jo laiki un svētku formāts mainās, – uzskata domes priekšsēdētājs. Skaidrs, ka pašvaldība finansiāli atbalstīs dažādu interešu grupu aktivitātes, tostarp pašdarbniekus, kuri cītīgi gatavojas Vispārējiem Dziesmu un deju svētkiem. Pašvaldība gatava kopā ar cilvēkiem arī 2018. gada maijā klāt baltos galdautus Latvijas Neatkarības deklarācijas pasludināšanas gadadienā. Teritoriju pie kādreizējās valsts robežas Iklā, kur šogad ainažnieki stādīja spēka ozolu, plānots sakārtot Latvijas godam atbilstoši. – Ar šo vietu – Ainažiem – sākas Latvija, – D. Straubergs pamato šo aktivitāti.*

Salacgrīvas novada domes priekšsēdētājs Dagnis Straubergs pie šogad stādītā ozola valsts pierobežā

Gadi nedeldē Agras sirds dāsnumu

Mērniekos dzīvojošā Agra Jēgere pirms pieciem gadiem saņēma titulu *Latvijas lepnums*. Viņa bija aizrāvusies ar zeķu adīšanu un dāvināšanu. Tās sildīja daudzus kājas gan pansionātos, gan bērnunamos. Vēl nesen četrus gadus pēc kārtas Agra adīja zeķītes arī pašu Salacgrīvas novadā jaundzimušajiem. Gadu tūkstoša sākumā, kādas sievietes rosināta, viņa sākusī uzskatīt, cik īsti to noadījusi. Pierēģistrēts 2200. Nu gan kādu laiku viņa vairs savas uzadītās zeķes neskaita, jo ada maz – acis vairs neklausā sīku ņirboņu skatīt. Tomēr albumi ar zeķu fotoattēliem joprojām ir goda vietā, tāpat kā *Latvijas lepnuma* balva. Agrai gan vērtīgāka šķiet fotogrāfija, uz kura redzami trīs vīri ar viņas adītajām zeķēm... rokās. *Lepnuma* ceremonijas vakarā pie viņas pienācis tolaik Latvijas Nacionālo bruņoto spēku komandieris Raimonds Graube un painteresējies, vai adījusi zeķes arī Afganistānā dienošajiem. Viņa teikusi, ka nav, bet uzdāvinājusi R. Graubem divus zeķu pārus. Viņš tās aizvedis karavīriem, nofotografējies kopā ar apdāvinātajiem un atsūtījis Agrai.

Bet Agra jau mierā nesēdēs. Tagad viņa iesaistījies projektā, ko pati nemaz tā īsti izskaidrot nevar. Naujenes novadpētniecības muzejs apņēmis līdz Latvijas simtgadei sagādāt musturdeķi puskilometra garumā, ar ko apsegt Daugavu. Agra pirmo adījumu – 1,6 m platus divus piecmetrīgus musturdeķa gabalus (krāsainos kvadrātiņos ar ieadītiem uzrakstiem, piemēram, *Saules mūžu Latvijai, Skaidras debesis novēl Salacgrīvas novads, Daugavu sveic Salaca*) jau nosūtījusi uz Naujēni. Sarunbiedre rēķina, ka šajā darbiņā būtu pavadīti pieci mēneši viņas dzīves, ja tas taptu bez pārtraukumiem. Bet nu jau Agra pieķērusies nākamajam musturdeķa gabalam. Reizēm gan atdot iešaujoties prātā domas – nezin kā viņi to deķi pāri Daugavai pārvilks... Samirks taču!

Agra Jēgere no Mērnikiem darina musturdeķi Latvijas likteņupes Daugavas sildīšanai

Salaca un nēgu tači

Salaca Salacgrīvas novadam sagādājusi gan skaistu akcentu, gan slavu – tā tiek uzskatīta par Latvijā galveno dabīgā lašu nārsta upi. Upes lejtecē joprojām zvejo ar nēgu murdu taci. To mūsdienās vēl izmanto tikai Salacā un arī Svētupē. Uz Salacas ir trīs tači. Pirmo – tuvāk jūrai esošo – apsaimnieko Aleksandrs Rozenšteins, kurš tiek dēvēts arī par nēgu karali. Šo amatu viņš mantojis no sava tēva. Aleksandrs arī iesaistījies tūrisma biznesā, ļaujot šo unikālo nodarbi un nēģi kā delikatesi iepazīt ikvienam.

Vidzemes akmeņainā jūrmala

Dabas liegums *Vidzemes akmeņainā jūrmala* iekļauts Latvijas simtgadei veltītajā elektroniskajā dārgumu krātuvē *Latvijas ainavu dārgumi vakar, šodien un rīt*. Kopā to ir 50. Vidzemes akmeņainajā jūrmalā ir ne tikai Latvijas, bet pat Baltijas jūras mērogā vienīgie smilšakmens atsegumi jūras krastā. Tāpat liegumā var redzēt parkveida pļavas, īpaši Ķurmraga pusē, un akmeņu laukus.

Folkloras kopa Cielava

Jau gandrīz 30 gadu Salacgrīvas kultūras namā darbojas Zentas Mennikas vadītā folkloras kopa *Cielava*. – *Mums ir purā viss, kas der no šūpuļa līdz kapam, – teic vadītāja. Kolektīvs regulāri piedalās dažādos notikumos visā Latvijā, arī Starptautiskajā folkloras festivālā Baltica, kas gaidāms nākamgad. Neiztrūks uzstāšanās arī Dziesmu svētku Folkloras dienā. Ar Z. Mennikas iniciatīvu Salacgrīvā vairākus gadus notiek Masku tradīciju festivāls, ko zina arī ārpus Latvijas. Cielavieši ir īpaši ar to, ka popularizē lībisko izlokšni un dziesmas, tostarp par jūru. Pirms mazliet vairāk nekā 10 gadiem no Cielavas piedzima Cielavas spēlmaņi.*

Korģenes sabiedriskais centrs

Kādreizējā Korģenes skolas ēkā iekārtots daudzfunkcionālais sabiedriskais centrs *Korģene*. To ļaudis apmeklē gan ikdienas vajadzībās (tur ir bibliotēka, bērnodārzs, ambulance), gan sanāk kopā svētku reizēs. Šogad pēc remonta sarīkojumu zāle ir ieguvusi jaunu izskatu. Aktīvākie cilvēki apvienojušies biedrībā *Mēs – Korģenei*, kas rīko ciema svētkus un citus pasākumus, rūpējoties par vietējo saviesīgo dzīvi.

Festivāls *Positivus*

Mākslas, mūzikas un dzīvesstila festivāls *Positivus* Salacgrīvā noticis jau 11 reizi. Daudzi salacgrīvieši ar nostalgiju atceras pirmo festivālu 2007. gadā, kurā bija salīdzinoši neliels apmeklētāju skaits. Tagad *Positivus* kļuvis par starptautiski pazīstamu zīmolu. Festivālā uzstājušies mākslinieki ar pasaules slavu: *Muse*, *Mobij*s, *Scissor Sisters*, *Imagine Dragons*, Igij's Pops, Roberts Plānts un citi. Tas rosinājis pašvaldību izveidot promenādi ar ievērojamu pilsētas viesu plaukstu nospiedumiem.

Akustiskās mūzikas festivāls *Sudraba kaija*

Akustiskās mūzikas festivāls *Sudraba kaija* Liepupē notiek kopš 2012. gada. Tā idejas autors ir Dunties tautas nama vadītājs Andris Zunde, kurš pats dzied un muzicē iecienītajā Liepupes vīru ansamblī, savukārt tā patrons ir komponists Valts Pūce. Festivālā notiek dažādu žanru koncerti, kā arī konkurss populārās un tautas mūzikas grupām. 2018. gadā otro reizi *Sudraba kaija* notiks dažādās novada vietās – Liepupē, Salacgrīvā un Ainažos.

Dabas liegums *Randu pļavas*

Dabas liegumā *Randu pļavas* ir vienreizēja augu, arī reti sastopamu, daudzveidība. Tiek lēsts, ka randās atrodama trešdaļa Latvijā esošo augu sugu. Pāri liegumam virzās viens putnu migrācijas ceļa atzars un te novērojama putnu sugu dažādība. 2006. gada ornitologu sacensības *Torņu ciņas* Kuivižu putnu vērošanas tornī diennaktī novēroto putnu sugu skaita rekords (114) joprojām nav pārspēts nevienā citā tornī. Dabas liegums ir īpašs arī ar to, ka tajā ir valstī vienīgā, kaut arī sīciņa, jūras sala – Alģu sala. Teritorijā ir arī valstī maz izplatītās jūras lagūnas un arī t.s. zemūdens randu pļavas – zemūdens daļa.

Salacgrīvas novada dārgumi

Mākslinieks Imants Klīdzējs – ar radošu skatu uz dzīvi

Mākslinieks Imants Klīdzējs ir cilvēks, kura vārdu salacgrīvieši, jautāti par novada vērtībām, min visbiežāk. Dzimis rīdzinieks, Salacgrīvā nonācis kā pedagogs – viņa pirmā darbavieta šaipusē bija Korģenes pamatskolā. I. Klīdzējs ir Salacgrīvas mākslas skolas direktors, keramiķis, uzbūvējis unikālo naborigama cepļi, fotogrāfs un vienkārši cilvēks, kura sacītajā ieklausās. I. Klīdzējs vienmēr bijis atvērts pasaulei. Ārzemēs stāstījis par mūsu keramikas tradīcijām, kā arī vedis uz Latviju tur gūto pieredzi. Viņš pats gan bilst, ka tikai pēc zināma laika var pateikt, kas mākslā bija vērtība un kas ne. Taču viņš cenšas pildīt mākslinieka dzīves uzdevu-

mus. Viens no tiem salacgrīvieša skatījumā ir vienkārši būt ekstraordinārai personībai. – *Ja dzīve iet tikai pa slīdēm, cilvēks beigās pazaudē sevi un atļūst, ka nekas nav izdarīts*, – viņš spriež. Jo īpaši salacgrīvieti saista māksla kā izziņas process. Viens no viņa Latvijā pazīstamākajiem darbiem, ko joprojām brauc apskatīt tūristi, ir māla sienas panno *Latvijas Bākas* 3,5 x 7,2 m izmērā AS *Brīvais vilnis* foajē. Lai to izveidotu, viņš gadu braukāja pa Latviju, iepazīstot vietas, ko dabā nebija redzējis.

1996. gadā I. Klīdzējs kopā ar domubiedriem nodibināja sabiedrisko organizāciju *Taka*, kas, iegūstot atbalstu no valsts un uzņēmējiem, lika pamatus Salacgrīvas

mākslas skolu. Skola 2003. gadā sāka darbu kā pašvaldības struktūrvienība un 2005. gadā saņēma valsts akreditāciju. Šobrīd tajā mācās 107 audzēkņi. – *Skolēni ir nopietna daļa no manas radošās biogrāfijas. Man vienmēr patīcis strādāt ar jauniem cilvēkiem, jo viņiem var pierastās lietas iedot jaunā veidā, aizraut*, – teic mākslinieks.

Ainažu jūrskolnieki – Latvijas valsts pamatlicēji

Vakar – 23. novembrī – pagāja 153 gadi, kopš Ainažos pēc Krišjāņa Valdemāra iniciatīvas dibināta pirmā jaunā tipa jūrskola, kur bez maksas jūras zinības varēja iegūt latvieši un igauni. Naudu tam ziedoja turīgākie Ainažu apkārtnes zemnieki. 34 skolas darbības gados – līdz 1898. gadam – jūrskolā bija mācīties 2261 audzēknis, eksāmenus nokārtojis nepilns tūkstotis kapteiņu un stūrmaņu. Ar skolas vārdu saistās ainažnieku Miķelsonu, Veides, tāpat arī Asaru un citas dzimtas. Viņi mācījās, būvēja kuģus, piestāja ne vien Eiropas, bet arī Amerikas krastos. – *Kapteiņi no braucieniem mājās pārveda ne tikai zeltu, bet arī pasaules pieredzi, redzējumu, plašumu*, – teic Dace Mīcāne-Zālīte, kura sa-

rakstījusi poēmu-jūras sāgu *Vidzemes Kolombs*. Viņa ir pārliecināta, ka jūrā gājēji pelnījuši tikpat lielu cieņu kā strēlnieki, jo gan vieni, gan otri likuši pamatus Latvijas valsts izveidei. Jūrskolu beigušie arī attīstīja toreizējo Ainažu miestīņu – cēla sev lepnus namus, ražotnes, bet pilsētas pirmais mērs Jānis Asars gādāja par biedrības, tagadējā kultūras nama būvniecību.

Jūrskolas muzejs darbojas, lai cilvēki par to neaizmirstu – arvien vēl iegūst informāciju par bijušajiem jūrskolas audzēkņiem, ik gadu aicina viņu pēctečus uz salidojumu. – *Šķiet, ka paši jūrskolnieki mums palīdz. Īpaši šajā laikā – rudenos – izjūtu viņu klātesamību*, – atklāj Jūrskolas muzeja vadītāja Iveta Erdmane. To palīdz

sajust arī Imanta Ziedoņa un Raimonda Paula veltījums jūrskolniekiem, kuri atdušas zem zilām atraitnītēm.

Vīgantu saimniecei ideju pilna galva

Zemniece, uzņēmēja, deputāte, sabiedriski aktīvā liepupiete Lija Jokste vienmēr ir pamanāma, sadzirdama, bet grūti paredzama. Nekad nevar zināt, kas viņai padomā, kad Lija iekarsīs par kādu ideju, metīsies rakstīt jaunu projektu, risināt kādu problēmu, varbūt pulcinās zem sava jumta lauksaimniekus.

Šis L. Jokstei bija sevišķi nozīmīgs gads, jo viņas bioloģiskā saimniecība *Vīganti* vasarā nosvinēja 25 gadu jubileju. Vienlaikus ar to bijušajās kopsaimniecības mehāniskajās darbnīcās tika pabeigts remonts un viņas atpūtas kompleksā *Birzgaili* atklāta zāle 200 vietām ar skatuvi. Turpat darbojas kafejnīca *Nāc un*

ēd Birzgailos!, mazā zāle, pirts, kopš augsta vienlaikus var notikt pat trīs pasā-

kumi. Tas ir lielākais atpūtas komplekss Salacgrīvas novadā. *Birzgailos* darbojas Liepupes pagasta amatiereteātris *Vāgūzis*, savu repertuāru tur iestudē arī vidējās paaudzes dejojāji. Izveidota arī biedrība *Radošā apvienība Vāgūzis*. Tas devis iespēju abiem kolektīviem *LEADER* projektos nodrošināt jaunus tērpus. Amatiereteātri, Lija pati arī izspēlējusi ne vienu vien lomu.

Pavasārī *Vīganti* sēj, rudenī kuļ, tad saimniecības kaltē satek Vidzemē audzētie bioloģiskie graudi. Liepupietes rosināti, zemnieki izveidoja kooperatīvu *BIO Grauds*. Dažkārt cilvēki viņai prasa, kā iespējams visur būt klāt un arī izdarīt.

Laimdota Pelše skolotājas darbā ar sirdi un prātu

Salacgrīvas vidusskolas bioloģijas, ķīmijas un veselības mācības skolotājai Laimdotai Pelšei šis ir 41. gads, kopš viņa ir piejūriete. 1977. gada 15. augustā pēc Daugavpils Pedagoģiskā institūta beigšanas viņa, Madonas rajona Lubānas meitene, ieradās Salacgrīvā. – *Biju nopirkusi avīzi, stāvēju uz tilta, lasīju Dainas Avotiņas dzejoli «Aiz mana loga Salaca pludo» un domāju, ka te nepalikšu. Paliku, noturēja lieliskais kolektīvs. Turklāt visus šos gadus dzīvoju mājās, kur aiz loga pludo Salaca*.

Salacgrīvieši augstu novērtē viņas darbu, uzskata pedagogi par vienu no novada dārgumiem. Pēdējo pārdesmit gadu laikā L. Pelše ievērota arī Latvijas mērogā, jo pratusi mazpilsētas skolā sagatavot ne tikai Latvijas olimpiāžu uzvarētājus, bet pat pasaules olimpiāžu medaļniekus. – *Kad Gints Kalniņš pirmais no salacgrīviešiem pasaules bioloģijas olimpiādē ieguva*

bronzas medaļu, es no prieka uzlēcu gaisā. 15 gadu kāds no viņas audzēkņiem piedalījies valsts olimpiādēs un 12 reizes gūti panākumi.

Skolotāja priecājas par panākumiem, ko arī tagad gūst viņas skolēni savās profesijās. Gints Šmits aizstāvējis doktora disertāciju, strādā Organiskās sintēzes institūtā, G. Kalniņš piedalās jaunas gripas vakcīnas izstrādē, Valters Bogorads strādā uzņēmumā *Olainfarm*. Pēdējo gadu medaļnieki – Mārtiņš Vaivads un Ričards Kauliņš (atbēlā ar skolotāju) – vēl ir studenti, topošie ārsti. – *Mani skolēni ir mani pārspējuši. Apzinos – man nav dotību būt zinātniecei, toties ir talants būt skolotājai. Mans darbs vienlaikus ir hobijs. Strādāju gan ar prātu, gan sirdi*. Tiesa, neiztikt bez pašu jauniešu centības. – *Parasti saku, ka mēs kopā audzējam burkānus. Es varu 2 metru dziļumā uzrakt zemi, samēsot, sagādāt vislabāko*

sēklu, iesēt, bet ja skolēni burkānus nerezinās, neravēs, laikus nenovāks, tad ražas nebūs.

Ausekļa aptaujā nosauktās novada vērtības:

- saule • vējš • jūra • Salaca • Ķurmragi • Svētupe • Sarkanās klintis • Salacgrīvas pilskalns • Lielsalacas ev. lut. baznīca • koris *Dvēseles dziesma* • Ainažu Sv. Arsēnija pareizticīgo baznīca • Zvejnieku parks • Kuivižu skatu tornis • Veides pils Ainažos • Kutkāju akmens • Liepupes pilskalns • Tūjas mols • Sarkanās klintis • Lāņu muiža • Dunties skola • Liepupes vidusskola • Salacgrīvas bāka • dabas izglītības centrs *Ziemeļvidzeme* • barona Ferzena kapliča • ceļš gar jūru • tilts pār Salacu • Lībiešu upurāls • Krastu mačs basketbolā • erudīcijas konkurss *Salacgrīvas prātnieks* • florbola turnīrs Liepupē • Jāņu uzvedums pilskalnā • Masku festivāls • Klasiskās mūzikas festivāls • Ziemeļlīvoniņas festivāls Ainažos • Jūras svētki • Nēģu svētki • ciemu svētki • jātnieku klubs *Fenikss* • biedrība *Sports Salacgrīvas novadam* • jaunatnes iniciatīvu centrs *Bāka* • Salacgrīvas bibliotēka • *zaļais novads* • Salacgrīvas vidusskola • SIA *Grandeg* • SIA *Kubikmetrs* • atpūtas komplekss *Birzgaili* • restorāns *Pļavas* • Salacgrīvas lauku sieviešu biedrība *Mežābele* • vidējās paaudzes deju kolektīvs *Tingeltangels* • deju kolektīvs *Randa* • teātra studija *Visa veida versijas* • senioru deju kopa *Saiva* • pūtēju orķestris *Enkurs* • fotobiedrība *Salacgrīva* • koris *Salaca* • Liepupes teātris • Liepupes vīru vokālais ansamblis • Viktorija Grīnberga

Tingeltangela vilcējspēks ir Jānis Ērglis

Šogad 15. jubileja aprit Salacgrīvas kultūras nama vidējās paaudzes deju kolektīvam *Tingeltangels*. Kolektīva mākslinieciskais vadītājs Jānis Ērglis labi zināms arī kā horeogrāfs un Deju svētku vairākkārtējs virsvadītājs. Pateicoties viņa un pašu deju deju darbam, *Tingeltangels* var lepoties ar augstiem sasniegumiem Limbažu deju aprīņā skatēs. 2003. gada Deju svētkos kopa pirmo reizi savā vēsturē nokļuva pat republikas finālsacensībās. – *Ja nebūtu priekšgalā tādas lokomotīves kā Jāņa, diez vai pastāvētu arī «Tingeltangels»*, – atzīst viena no deju deju Evita Liepiņa. Vienmēr interesants esot process, kad vadītājs ar salacgrīviešiem izmēģina savas jaunradītās dejas. Ar tām veiksmīgi startēts arī konkurss.

Kolektīvam nodibināta arī biedrība ar tādu pašu nosaukumu, tādējādi ir iespēja piedalīties projektos un piesaistīt sponsorus. Šādi laika gaitā tikuši pie jauniem

skatuves un arī mēģinājumu tērpiem. Bet šogad pušiem un meitām jaunas, skaistas piejūras lībiešiem raksturīgas kārtas uzšūtas par novada domes finansējumu.

Ainažos valda ugunsdzēsējiem labvēlīga gaisotne

Pērn Ainažu brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība (BUB) atzīmēja savu 90. gadskārtu. Ugunsdzēsēju muzeja vadītāja Anastasija Celma zina stāstīt, ka BUB piejūras pilsētiņā dibināta, jo Ainažos savulaik bijusi osta, kādas četras kokzāģētavas, kas gatavojušas materiālu promsūtīšanai, un ugunsgrēki nav bijuši retums. Savulaik biedrība aktīvi piedalījās arī Ainažu dzīves ritma noteikšanā. Tai bija savs pūtēju orķestris, sieviešu ansamblis un pat dāmu komiteja, kas rīkoja pasākumus – zaļumballes, bazārus u.tml., lai

nodrošinātu ieņēmumus BUB pastāvēšanai. Tagad finanses biedrības darbībai piešķir pašvaldība, un A. Celma stāsta, ka 2019. gadā tās varētu atvēlēt pat no valsts budžeta.

Tomēr kas būtu nauda bez pašiem ugunsdzēsējiem! Ainažos BUB pastāvēšanai ir labvēlīga vide. Jau no mazotnes puikas dzird, kā ik pa laikam pilsētu pāršalc sirēnu troksnis un vīri steigšus kādam palīgā. Svētku gājienos mazpilsētā arvien ierindā ir arī BUB. To stipru darījušas tādas ugunsdzēsēju dzimtas kā

Bērziņi, Runči, Breijeri un citas. Tiesa, ja kādreiz BUB biedros bija savi 80 cilvēki, t.sk. dāmas, tagad aktīvi ir vien kāds desmits. Protams, savu šī aroda popularizēšanā dara arī Ugunsdzēsības muzejs, kas izveidots pirms 26 gadiem un ir unikāls, jo valstī tāds sertificētais vienīgais. – *Šim muzejam jāpastāv mūžīgi!* – teic A. Celma un piebilst, ka tajā sakrāti nenovērtējami dārgumi. Un tas – visupirms pateicoties biedrības un muzeja dibinātāju Bērziņu dzimtai, kuri, kā teic muzeja vadītāja, līdz kaulam bija ugunsdzēsēji.

Brīvais vilnis – Salacgrīvas dzīves līmeņa barometrs

Grūti pat iedomāties, kas Salacgrīva būtu bez *Brīvā vilņa*. Ar šo uzņēmumu, kas aizsākās tieši pirms 70 gadiem kā zvejnie-

ku artelis, pilsēta ir augusi un attīstījusies. *Brīvilniešiem* var pateikties par to, ka tapusi osta, pilsētā uzcelta vidusskolas ēka,

arī kultūras nams un brīvdabas estrāde, kam šogad apstājies pusgadsimts. Tāpat uzbūvētas attīrīšanas ietaises un katlumāja, dzīvojamās mājas Viļņu un Pērnavas ielā. To novērtējuši arī vietējie, 2011. gadā piešķirot ilggadējam toreizējā zvejnieku kolhoza vadītājam Alfrēdam Šliseram Goda pilsoņa titulu. Uzņēmums pa šiem gadiem ir mainījis savu juridisko statusu un piederību, šis lielais *kuģis* ir cietis arī Eiropas noteikumu un ekonomiskās krīzes viļņos – nav vairs kuģu un lielākā produkcijas noņēmēja – Krievijas tirgus, bet tas joprojām peld. Un tā darbība ir kā savdabīgs barometrs dzīves līmenim Salacgrīvā, jo *Brīvais vilnis* ir lielākais darba devējs mazpilsētā.

Pernigeles augstākais punkts – Dziesmu svētki

Jauktais koris *Pernigele* ir starp pieciem senākajiem Latvijā. Kolektīvs par savu dibināšanas gadu uzskata 1904., kad tika izveidota Liepupes mūzikas un dziedāšanas biedrība. Kopš 1999. gada *Pernigeli* vada diriģente Arta Zunde. Kolektīvs jau ilgus gadus ir augstāk novērtētais Limbažu kora aprīņā. *Pernigelē* šobrīd dzied 41 dalībnieks.

Arī *Pernigele* pošas XXVI Vispārējiem latviešu Dziesmu svētkiem. – *Tie ir augstākais punkts kora mūzikā*, – uzskata diriģente. Ik novembri jau 10 gadu

sadarbībā ar Latvijas Okupācijas muzeju *Pernigele* dzied pie Brīvības pieminekļa, tikpat svarīgs ir Ziemassvētku koncerts Liepupes baznīcā. Pavasarī *Pernigelei* vēl jāvēlsojas Vācijā un 4. maijā jādzied diriģenta Māra Sirmā un Valsts akadēmiskā kora *Latvija* projekta *Latvijas komponisti*

Latvijas simtgadei noslēguma koncertā. Dziesmu svētki *Pernigelei* būs īpaši ar to, ka līdztekus koncertiem estrādē kolektīvs otro gadu uzaicināts piedalīties simfoniskās mūzikas koncertā *Arēnā Rīga*. 2019. gadā *Pernigele* dosies arī uz XV Latviešu dziesmu svētkiem Kanādā.

Reņģedāju festivāls

Kuivižnieks Dzintris Kolāts Salacgrīvā īstenojis ideju par Reņģedāju festivālu. Arī vienkāršam Latvijas reņģedājam vajagot savus svētkus! Tam piekrita Salacgrīvas kultūras namā un pašvaldībā. Jau divreiz izskanējuši šie kārtīgie tautas svētki ar mūziku, spēlēm, kumēdiņu rādīšanu. Saistoša svētku daļa ir pavāru sacensība, turklāt katram, kurš uz festivālu nāk ar spaini, vietējie zvejnieki to piesmeļ pilnu ar reņģēm.

Liepupes muiža

Liepupes muiža ir viens no izcilākajiem baroka arhitektūras pieminekļiem Latvijā. Tā celta 1751. gadā, ilgus gadus bijusi vācu muižnieku īpašums. Padomju okupācijas laikā ēkā bija padomju saimniecības *Liepupe* centrs, pēc tam tā ilgi stāvēja pamesta. 2004. gada nogalē namu iegādājās Egita Lauska. Astoņu gadu laikā ar viņas iniciatīvu un līdzekļiem rekonstruēta kungu māja un sakārtota tās apkārtnē. Muižā izveidota viesnīca un restorāns.

Minhauzena muzejs un pasaule

Minhauzena muzejs, kas nākamgad 32. maijā atzīmēs 13. jubileju, ir visvairāk apmeklētais Salacgrīvas novadā. Tas tūristus piesaista ar stāstiem par pulkveža Hieronīma Kārļa Frīdriha barona fon Minhauzena neticamajiem piedzīvojumiem. Nesen muzejs sveica 400 000. apmeklētāju.

- Andris Zunde • Arvīds Šimis • Aleksandrs Rozenšteins • Dzintris Kolāts • Anita Emse • Valentīna Kalniņa • Rasma un Valentīns Turki • Pēteris Dārziņš • Ilga Līvija Kalvāne • Inguna Strautiņa • Ieva Bitēna • Aiva Berdaškeviča • Guntars Ūdris • Guna Meiere • Inta Soma • Inga Strante • Laura Eimane • Dace Vilemsone • Vitālijs Bogdanovičs • Ilga Līdaka • Valda Logina • Ilga Celma • Raitis Alksnis • Veronika Būmane • Brunhilde Dreimane • Maiga Linde • Lolita Valaņina • Pēteris Priekulis • Alfrēds Šlisers • Aleksandrs Pavlovskis • Dagnis Straubergs • Artūrs Strautiņš • Zenta Mennika • Endija Rezgale • Kristaps Auzenbergs • Andris Bulis • Jolanta Borīte • Jānis Cīrulis • Armands Uptītis • Maiga Liepiņa • Jānis Reinholds • Arta Zunde • Aija Kirhenšteina • Gundars Daugulis • Atis Jirgenšons • Ilona Balode • Salacgrīvas osta • tirgotava *Radīts Salacgrīvas novadā* • Salacgrīvas kultūras nams • Ainažu kultūras nams • Liepupes tautas nams • koris *Krasts* • deju kolektīvs *Randiņš* • deju kolektīvs *Ulubele* • tradīciju kopa *Skale* • Žanis Andže • Daina un Aivars Sudrabi • Uldis Močāns • Līga Priede • Rūta Kalniņa • biedrība *Tūjaskrasts* • Svētciema attīstības biedrība • Marga Vanaga • Vilma Janiša • Faina Mennika • Katrīna Borozdina • Hedviga Inese Podziņa • Patriotiskās dzejas konkurss • Ojārs Kiršteins

Salacgrīvas novada dārgumi

Salacgrīvas vidusskolas Absolventu mačiem – 45

Salacgrīvas vidusskolas *Absolventu mači* basketbolā šogad nosvinēja 45. jubileju. 1972. gadā toreizējais sporta skolotājs Pēteris Dārziņš pirmoreiz aicināja skolas beidzējus uz basketbola spēli, bet Helmuta Bergs veidoja skolēnu izlasi. Kopš tā laika ik gadu absolventi sacenšas ar tagadējiem skolēniem. Visus 45 gadus šajos mačos ir piedalījis Aigars Ragainis. – *Pirmajās spēlēs piedalījies vēl kā skolēns. Tā bija fantastiska sajūta, kad izdevās pārspēt absolventus*, – atceras Aigars. – *Daudzi savus plānus pakārto tam, lai tiktu uz spēlēm*. Arī Aigara kalendārā kā īpašs datums ir februāra pirmā sestdiena, kad notiek *Absolventu mači*.

Skrējiens Trīs tilti

Tradicionālais skrējiens *Trīs tilti* Salacgrīvā nākamgad notiks 37. reizi. Tas pulcē salacgrīviešus no pirmsskolas vecuma līdz senioriem. Par šīs tradīcijas iedibināšanu Salacgrīvā paldies saka sporta skolotājam Pēterim Dārziņam, par turpināšanu – Salacgrīvas vidusskolas kolektīvam.

Lībiskas noskaņas Anitas Emses dzejā

Dzejniece Anita Emse ir Vidzemes lībiešu Lielnoru dzimtas pēctece. Viņa ir viena no retajām, kas vēl prot runāt lībiskā dialekta Svētcima izloksnē. Šo dzimtas mantojumu A. Emse nes tālāk, rakstot dzeju. Ievērojams notikums lībiešu pēctečiem bija viņas dzejoļu grāmatas *Saknes* izdošana.

Tas nau grīdceliņč,
tas i laiks,
kuo kāc man izrāvs
no kājapakš.
Es i nuokrits uz dēgun*
rītdiena
un nemak vair tikt apakļam.
Kur i vis man droug
un izdaritai darb?
Te i tēc tukšums...
Vis palics i aizmugure.
Vai es vel vispārig i?

* ē – platais e

Andris Skuja – īstens kuivižnieks

Piekrastes zvejnieku kuivižnieku Andri Skuju apkārtējie raksturo kā savu amatu zinošu, ļoti atsaucīgu un jautru. Viņš ar raksturu un mentalitāti ir savam krastam piederīgs. Par to, ka citi viņu raksturojuši kā cilvēku, ar ko novadam būtu jālepojas, A. Skuja Kuivižiem raksturīgajā izrunā saka: – *Es tač' neko nav izdarīj's, es normāl' dzīvo! Tepat dzim's un audz's, es nemaz nevarēt dzīvot bez tās jūr's!* Viņš zina vēstīt gan par zvejniecību aizgājušajos laikos, gan varētu pieteikt autortiesības uz dažu jautru stāstu, kas jau kļuvis par daļu no vietējās folkloras. Savulaik Rīgas žurnālistiem argumentēti pierādījis, ka Salacgrīva ir vien tāda Kuivižu priekšpilsēta...

A. Skuja tomēr atzīst, ka necik lieli jau tie Kuiviži nav. Tik vien, cik redzams, uzkāpjot jaunajā skatu tornī, kas šogad uzslīti Krišupītes krastā. Taču dažas īsteno

kuivižnieku dzimtas šē vēl dzīvo – Kleini, Līdaki, Krūmiņi un Skujas arī. Sarunbiedrs gan teic – tēvs un vectēvs bija zvejnieki,

viņš ilgu gadu šo arodu piekopiis, bet dēls jau vairs ne – viņš ir jūrnieks. – *Laiks plūst un mainās, tas jāsaprot*. Aizvien mazāk paliek vīru, kuriem ir tās amata prasmes, ko viņš apguva no bērna kājas un joprojām izmanto. A. Skuja zvejo galvenokārt tāpēc, ka patīk. Taču varot arī piepelnīties. Šogad nozvejojis 18 t reņģu. Tīklus zvejnieks lapa un laivas labo turpat Kuivižu ostā, pusē šķūņa (vietējie to sauc par klubu), ko 1995. gadā kopā privatizēja pieci zvejnieki. Tagad aktīvi strādā vienīgais. Šajās telpās savulaik pat uzņemts pirmais neatkarību atguvušās Latvijas Valsts prezidents Guntis Ulmanis. Šobrīd A. Skujas maizes darbs ir Rīgas Brīvostas flotē uz buksiera. Pats tāpat kā Kuiviži ir mainījies līdzī laikam. Apkārtejos viņš šogad pārsteidza ar to, ka jūrā ne tikai iet, bet to arī glezno, kā parādīja izstādē Salacgrīvas muzejā.

Plostnieku svētki glabā atmiņas par tradicionālo amatu

Ik gadu maijā Salacas krastā *Steliņos* pulcējas tie, kuri vēlas sajūst plostnieku garu. Trīs dienas ikviens var dzīvot īstā plostnieku nometnē. Svētku mērķis ir saglabāt zināšanas par seno amatu. Kokmateriālu pludināšana pa Salacu turpinās vēl līdz pagājušā gadsimta 60. gadu sākumam. Pirmais mēģinājums sarīkot svētkus notika 1998. gadā par godu Salacgrīvas 70. jubilejai – tā bija Roberta Spuriņa jeb Bubja ierosme. Nākamo svētku iniciators 2008. gadā bija Raitis Alksnis, kurš sadarbojās ar Salacgrīvas kultūras nama direktori Pārslu Dzērvī. Ilggadējs plostka kapteinis jeb korņiks ir Juris Smalkais. Viņam palīgā nācis Ilgonis Megers, Jānis Zabrovskis, Valdis Krauklis, Imants Dambis, Genadijs Sigajevs, Guntis Sproģis, Jānis Ozols un citi. No mākoņa maliņas uz biedriem noraugās Juris Rozmāņecs, Jānis Kārklīšs un Ēriks Šmits.

Valdis Andersons popularizē klēpja ermoņikas leviņas

Tūjieti Valdi Andersonu ne tikai tuvākajā apkaimē, bet visā Latvijā pazīst kā seno instrumentu kolekcionāru un mūsdienās reti sastopamo klēpja ermoņiku jeb t.s. Ieviņu spēlmani. Nu jau četrus piecus gadus viņam ir arī sava kapela *Ieviņa*, kurā šobrīd muzicē pats, Juris Golvers, Jānis Baumanis un Jānis Lācis. Kolektīvs bieži piedalās seno instrumentu spēli popularizējošos un citos sarīkojumos. V. Andersons ar lepnumu atzīst, ka kapela *Ieviņa* patlaban ir vienīgais aktīvi koncertējošais šāda veida ermoņiku ansamblis Latvijā. – *Dziedam un spēlējam vecumvecos gabalus, kas arī ir mūsu sāls. Gados vecākiem ļaudīm šīs dziesmas raisa nostalģiju, ļauj atcerēties jaunību*, – teic V. Andersons.

Šopavas ar akcijā *Satiec savu meistaru!* pie viņa Tūjā pulcējās tie, kuri vēlējās uzzināt ko vairāk par Ieviņām un citiem senajiem instrumentiem. Augustā piere-

dzes bagātais muzikants pie sevis rīkoja Latvijas klēpja ermoņiku spēlētāju saietu. V. Andersonam kopā ar domubiedriem, no kuriem viens ir limbažnieks Valters

Reiznieks, netrūkst ideju un entuziasma turpināt kādreiz tik zināmo instrumentu izpēti, neaizmirstot arī par muzicēšanu.

Auseklis
Alojas, Krimuldas, Limbažu un Salacgrīvas novada laikraksts

Laikraksta «Auseklis» bezmaksas tematiskais pielikums. Pielikuma redaktore Linda Tauriņa. Publicētas Ilgas Tiesneses, Regīnas Tamanes, Lindas Tauriņas, Edgara Vijupa, Arvīda Šimja fotogrāfijas. Iespiests SIA «Latgales druka» tipogrāfijā Rēzeknē, Baznīcas ielā 28. Tirāža 4300 eksemplāru.

Pielikuma izdošanu finansē Valsts reģionālās attīstības aģentūra. Projektā «Novadu dārgumi», Nr. 2/MEDIA17/17/1514, mērķprogrammā «Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma». Projekta autors SIA «Izdevniecība Auseklis».